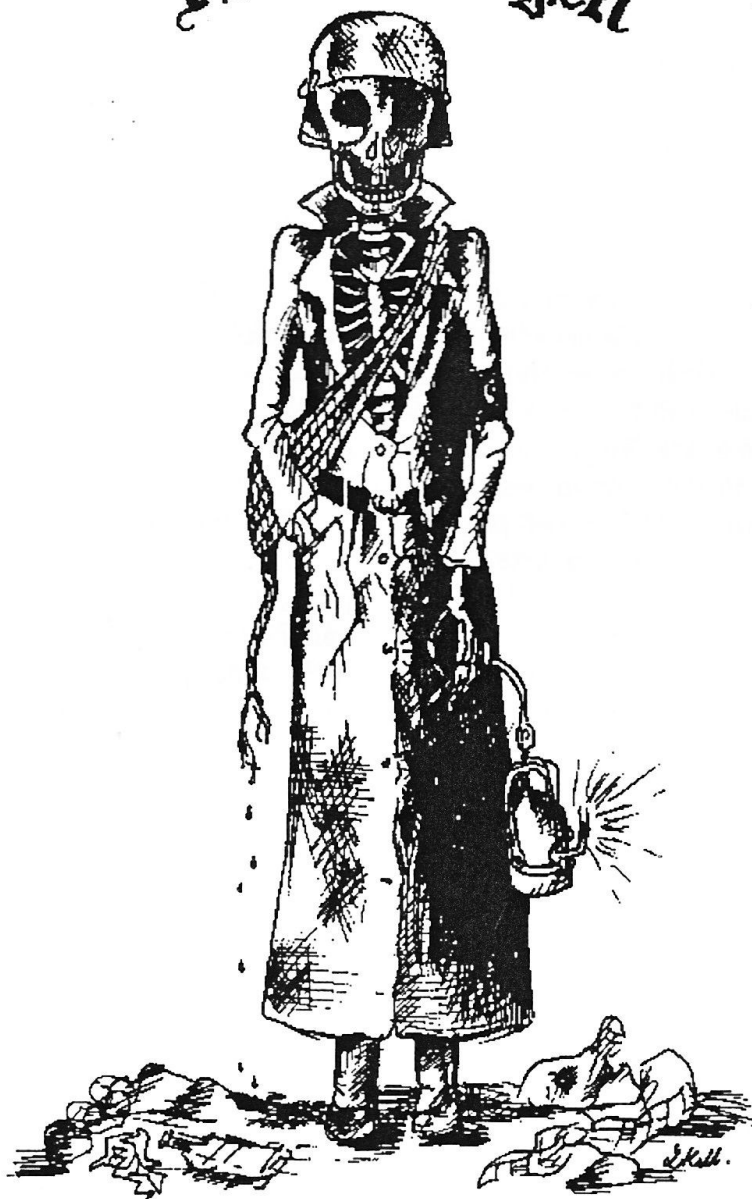

Hans Hagen

Sbornik

Příběhy

o Hagenovi

Texty jsou posbírány napříč internetem a různými časopisy.
Těž jejich kvalita se díky tomuto rapidně liší.
Spíše je tedy považuji za připomenutí Ameriky a jejího ducha Hageny...

Copyright © Autoři jednotlivých textů, 2010
Textové zpracování a grafická úprava © Iva Kawi Kapounová, 2011
(podle sešitku Pověsti Ameriky, 1998)

Legenda jménem Hans Hagen

2. Drahota

Legendu o Hagenovi si trampové z České Ameriky vyprávějí již odnepaměti. Má tolik podob a interpretů, že skutečného původního jádra příběhu již asi není možné se dopátrat. Navíc si mnohé verze legendy navzájem odporují a mísí se v nich nejnovější nespoutané výplody fantazie se střípky jakési původní pověsti. Tisíckrát převyprávěná a tisíckrát obměněná legenda však přes veškeré zmatky, nesmysly a výmysly neztrácí své kouzlo.

Hans Hagen nebo muž podobného jména byl prý voják wehrmachtu, který se ke konci druhé světové války jaksi zapomněl při ústupu své armády a musel se schovat před přicházejícími spojeneckými vojsky v komplexu štol vápencového dolu v lokalitě zvané Česká Amerika. O život se bojící, od světa odříznutý, bez informací a v cizí zemi ztracený muž se ponořil do temnoty chodeb, vykutaných ve skalním masivu Českého krasu. Štoly spojující kamenolomy se pak staly jeho domovem i vězením.

Jak asi bylo člověku skrývajícimu se měsíce a měsíce ve vlhké díře. Co jedl, čím se zahříval, když přišel mráz a na co myslel během dlouhých bezesných nocí. Nebylo pro něj žádné přijatelné budoucnosti, žádné naděje. Ve tmě, chladu a mokru, v nejdálčenějších koutech podzemí žil voják svůj nedobrovolný poustevnický život. Roky ubíhaly a do Hagenova vědomí se pomalu vkrádala okolní tíseň, samota a ticho. Přestal pro něj existovat čas i okolní svět. Stal se součástí temnoty. Zoufalého vojáka nakonec přemohlo plíživé šílenství a začal nenávidět každého vetřelce přicházejícího ze světa, který mu byl navždy odepřen.

Domov nešťastníka měl být na 3. patře západní části komplexu štol poblíž lomu Malá Amerika. Z chodby Hlavní sběrné štoly, mezi Podkováckou štolou a Štolou růží, odbočuje k severozápadu Hagenova štola. Ta vede až na jakousi zčásti zatopenou křižovatku. Doleva z ní odbočuje šikmo nahoru tzv. Hagenova svázná štola, spojující kdysi 3. patro s 2. Dnes je tato svázná zakončená závalem. Štola vedoucí rovně i odbočka vpravo jsou slepé, ale pro legendu velmi důležité. Ještě důležitější je však na křižovatce nad jezírkem visící staré důlní zařízení - kovový gong, sloužící dříve horníkům ke zvukové signalizaci. Začalo se totiž vyprávět, že kdo gong u Hagenovy štoly rozezněl, ve zdraví se z podzemí nevrátil. Stačilo prý třikrát zazvonit a zavolat Hageny, aby byl váš osud zpečetěn. Právě z chodby rovně navazující na Hagenovu štolu měl na opovázlivce přijít rychlý a smrtící útok šíleného německého vojáka. V krátké štole uhýbající doprava, kde dnes jak varující prsty ční uhnílé pahýly starých výdřev, je prý zase průchod do jiné dimenze.

Západní část České Ameriky opustili po válce horníci, aby jí vzápětí objevili trampové. Právě oni se stali prvními interprety příběhu o Hagenovi. Oni možná byli těmi vetřelci, kteří světlem svých baterek rozdráždili ve tmě se skrývající „zvíře“. Zároveň se však jejich batohy, usárny a krosny, záhadně přes noc mizející od táboráků, staly pro Hageny životně důležitým zdrojem jídla a oblečení. Snad jedině ti trampové, kteří přišli do Ameriky hned po hornících znali skutečnou podstatu strašidelné legendy. Když na dně malých úzkých lomů plápolaly noci ohně prvních osad a táborů, když se za teskných zvuků kytar míhaly po skalních stěnách tajemné stíny a někde v rohu se šklebila tmavá díra vedoucí kamsi do neznámého podzemí, stačilo jen málo, aby se téměř z ničeho zrodil hrůzu nahánějící přízrak šíleného vojáka. Stejně tak málo stačilo k tomu, aby v legendě skutečného člověka z masa a kostí vystřídal astrální duch s mnohem většími možnostmi. Možná ale Hagen opravdu existoval, možná skutečně zešílel a za obět mu padlo mnoho těch, kteří v Americe hledali dobrodružství, romantiku a únik od všedního života. Možná se také, jak se říká, hrůzu nahánějící pověsti ujal později člověk, který měl důvody skrývat se před světem a snad i spravedlností. Naučil se legendu podporovat, návštěvníky podzemí děsit a sám se tak stal Hagenem.

Tento „těžký zločinec“, jak je o něm často vyprávěno, snad dokonce našel za jakýmsi odkryvem závalu kostru pravého Hageny. Byla oblečena do uniformy wehrmachtu, vyzbrojena německou pistolí, bodákem, samopalem a granátem. V helmě měla průstřel a vypadalo to, že muž kterému skelet patřil, spáchal sebevraždu, když ho zával uzavřel ve slepé chodbě. Zločinec si vojákovu

výbavu přivlastnil, což mu pomohlo k věrohodnějšímu vydávání se za Hagen. Je ale také možné, že si právě on celou legendu od základu vymyslel nebo celá legenda jen kvůli němu vznikla.

Jiné teorie příběhu říkají, že Hagen byl kolaborantem nebo krutým dozorcem v dolech, kde počátkem 40. let pracovali váleční zajatci z východní fronty. Ze strachu před odplatou otrávil svou rodinu a utekl do štol. Podle dalších pramenů se pokusil v podzemí zasypat vězně - svědky své krutosti, ale protože nebyl zdatný střelcem, zasypal jen sám sebe. Mužem skrývajícím se v mořinském dole naopak před nacisty, měl být prý dokonce irský pilot sestřeleného amerického bombardéru. Ze štol měl namířeno do Plzně, kde se chtěl přidat k Pattonovi, byl při tom ale chycen a zabit ustupující německou jednotkou.

Asi nejméně atraktivní variantou příběhu je názor, že celá legenda vznikla jen podle německého bajonetu s vyrytým jménem Hans Hagen, nalezeného u jezírka pod gongem. Rozšíření této verze říká, že spolu s vojenským bodákem byla nalezena i prostřelená lebka, snad nasvědčující, že Hagen spáchal sebevraždu. Existuje ale i další varianta o nalezení bajonetu. U táboráku prý jednou seděla skupina přátel. Dva trampíci se vydali pro vodu do jezírka pod gongem a jeden z nich silným úderem kovový cylindr rozezněl. K velkému překvapení a zděšení obou trampů se ale z tajemné chodby náhle ozval tísnivý skučivý, táhlý řev a blížící se dusot. Ten který zazvonil si myslel, že je to jen špatný vtip jejich kamarádů a rozhodl se, že u gongu na přibíhající vtipálky nebojácně počká. Druhý tramp však psychicky nevydržel a ze štol utekl zpět k ohni. Tam však kupodivu nikdo z přátel nechyběl a když se společně opatrně vypravili hledat svého stále se nevracejícího kamaráda zpátky ke gongu, našli už jen německý bajonet s vyrytým, hrůzu nahánějícím jménem na břehu krvavě zbarveného jezírka. Od té doby jejich opovážlivého druha nikdo nikdy nespátřil.

Gong dnes visící v Hagenově chodbě už je jen x-tou replikou původního signálního prostředku. Ten původní ale kupodivu nezmizel ze světa neznámo kam. Opatrují ho uvnitř štol skanzenu v Solvayových lomech. Zatopená křižovatka chodeb, která měla být nejnebezpečnějším rejdištěm šílence nebo jeho ducha se stala pomalu turistickou atrakcí a na Hageny si dnes troufne zazvonit kdekdo. Přesto legenda neumírá. Stále vás lehce šimrá v zádech, procházíte-li starými štolami České Ameriky. Stále se o "něm" mluví, píše a vymýšlí. Čas od času se dokonce nad jezírkiem u gongu objeví sešit, sloužící jako jakási vrcholová knížka, kam se zapisují ti, kteří proslulou štolu navštívili. Tato "kniha" je však tak cenným suvenýrem, že nikdy příliš dlouho na svém místě nevydrží.

Již mnoho let se Hagenovy kroky ve staré vlhké štole neozvaly. Jak a kdy skončil tento šílený přízrak? I na to existuje nepřehledné množství teorií. Slyšel jsem však, že už dávno někdo objevil kdesi v podzemním labyrintu zbytky Hagenova ležení, včetně jeho lůžka. Slyšel jsem i zvěsti o tom, že někteří lidé z okolních vsí ukrývajícího se vojáka znali a dokonce mu prý občas nosili jídlo a pár drobností, které jim doma přebývaly a pro poustevníka měly cenu zlata. Tomu by asi dali za pravdu i ti, kteří našli jeho doupe a v něm údajně i několik kusů domácího plechového nádobí.

Některá fakta však celou legendu o Hagenovi poněkud zpochybňují. Není například úplně jasné, odkud to vlastně šílenec ke gongu měl přibíhat. Štola za gongem, o které se mluví nejčastěji, je poměrně krátká a končí nikdy neprokopanou skálou. Snad mohl útočit ze svázné štoly nalevo, když ještě nebyla uzavřená závalem. O jeho skrýši na poměrně rušném a snadno přístupném 2. patře, kam svázná štola ústila, se však dá velmi úspěšně pochybovat. Poslední možností je dnes již kraťoučká (jinodimenzionální) štola napravo. Jestli ta však někdy byla podstatně delší nevím, mapy to spíš vyvrací! Možná ale Hagen opravdu nebyl z tohoto světa. Zajímavé je také to, že voják dokázal nepozorovaně přežít poměrně blízko lomu v kterém se stále lámal kámen. Vždyť na Malé Americe, se těžil vápenec až do roku 1958. Navíc přitom byla horníky stále využívána Hlavní dopravní štola, z které Hagenova chodba jen nedaleko odsud odbočovala. Vůbec je těžké si představit, že mohl mít delší dobu v kterémkoliv zapadlém konci podzemního komplexu svůj příbytek, aniž by byl dřív nebo později odhalen. Tak rozlehlé podzemí zas v České Americe není. Skrýš by si možná mohl najít i ve východní části dolů, v okolí Mexika a Velké Ameriky. I tady se však až do šedesátých let těžilo. K dopravě kamene se sice již nevyužívalo štol, pochybuji ale, že by byl Hagen schopen snášet

časté odstřely hned za zdi své ložnice. Ani nalezený bajonet, který podle některých spustil celou legendu, není tak úplně věrohodný. Znalci zbraní totiž říkají, že mezi vojáky rozhodně nebylo zvykem rýt si na bodáky své jméno. Nikdy totiž nemohli předem vědět, kde jejich bodná zbraň skončí a jestli by pro ně bylo dobré, aby se vědělo, kdo jí tam nechal.

V knížce Tajemná tvář krajiny mezi Berounkou a Brdy se pan Otomar Dvořák zmiňuje o tom, že se v roce 1997 skupince návštěvníků mořinského podzemí podařilo v Hagenově a Vlčí štolě vyfotografovat jakousi záhadnou, ve vzduchu plovoucí nestabilní mlhovinu. Ta prý nebyla pouhým okem viditelná a objevila se až na fotografii. Navíc ji snad zaznamenalo více fotoaparátů najednou. Pan Dvořák píše také o tzv. jeskynní nemoci, kdy delší pobyt v podzemí – v prostředí na které nejsou lidské smysly uvyklé, způsobuje optické i zvukové klamy. Zjevující se světla, stín tajemné postavy, brány do jiných světů, kroky v nepřístupných chodbách, skličující vzdechy nebo příšerný řev nesoucí se táhle podzemím jsou jevy často prý ve starých štolách Ameriky vídané a slýchané. Jejich původcem je ale možná jen naše na větší obrátky pracující fantazie a pobytem v temnotě omámená mysl. Něco jistě musíme připsat i na vrub lidí, kteří si rádi vymýšlejí, protože pro ně jsou pověsti podobného druhu velmi inspirující. Kolik fám asi vzniklo různými přeslechy, nepřesnou nebo neúplnou slovní interpretací. Kolik jich vzniklo z žertu a kolik z jiného úmyslu. Jen jádro je však podstatné, je-li vůbec nějaké. A to je dnes již opravdu asi nevypátratelné.

Je těžké se rozhodnout čemu věřit. Pro určitý typ lidí není problémem vše neprokázané, nepravděpodobné, nehmatné a na vlastní kůži nezažité šmahem zavrhnout a nezatěžovat mozek jakýmkoliv dalšími pochybnostmi. Mají asi o něco snazší život, ale možná i poněkud chudší. Na druhou stranu je pravda, že existenci Hageny se asi nikdy skutečně nepodaří prokázat a některé varianty legendy jsou jen velmi těžko uvěřitelné. Pozoruhodné ale je, že tato pověst žije již tak dlouho, má tolik podob a šíleného německého vojáka zná snad víc lidí než hrdiny Starých pověstí českých.

Hagen

Jaromír Billicek Fric

„Víš, kdo je to Hagen?“ zeptal se mě Dalík a divně se zašklebil, když jsme slézali s baterkami v rukou do ústí štoly. „To snad byl za války nějaký dozorce vězňů,“ řekl jsem, „který tady ve štolách dělali letadla pro Němce. Je to už hodně dávno, ale on tu prý ve štolách ještě teď straší.“

Dalík se zastavil a posvítil si baterkou zespoda na obličej. S tím jeho bíbrem vypadal strašidelně. Pochmurně pronesl: „Jó, je to pravda! A prej, kdo se mu posmívá, tak toho Hagen zabije!“

Bylo už kolem půlnoci a vraceli jsme se známou štolou na kemp. Bláto nám čvachtalo pod nohama.

V noci mně ve štolách vždycky po zádech tak trochu běhali brabenci a dnes to bylo obzvlášť silný, protože ten trouba mi připomněl Hageny.

Byli jsme už dost hluboko ve štolě, když se pojednou Dalík na místě zastavil a k mému údesu vykřikl: „Hagene, ty bačkoro, já se tě nebojím! Vylez, ukaž se, ty kostroune!“

„Nech si to na ráno!“ okřikl jsem ho nervózně. Dalík viděl, že jsem se polekal a poškleboval se. Svítíl si zas baterkou na ciferník a hučel.

Po několika dalších krocích mu baterka zhasla. Tlumeně zaklel a už nic neříkal. Nemohli jsme být daleko od východu. Šel jsem první a zakrátko jsem uviděl tu hrůzu. Před náma byl čerstvej zával.

„Vidíš, za to můžeš ty, ty blbče!“ křikl jsem na Dalíka, „to určitě udělal Hagen! Musíme se vrátit.“ Otočili jsme se a po dvaceti metrech chůze nazpátek jsme narazili na další zával. Úplně čerstvý. Před dvěma minutami tady ještě nebyl.

Srdce se mi přestěhovalo do hrdla a začal jsem řvát. Nevím na koho a nevím co. Rozběhl jsem se na druhou stranu, Dalík za mnou.

Chvilku jsme zmateně v tý vlhký hrobce běhali a snažili jsme se holejma rukama prohrabat

ven. Potom jsme vysílení padli do mokrého jílu. Dalík brečel a nahlas odprošoval Hageny. Myslel jsem, že se mi rozskočí hlava, že zešílím, když se na protilehlém konci našeho vězení rozlila mdlá záře. V ní jsme rozpoznali obrysy uniformy. Postava v uniformě.

Světlo bylo jasnější a postava vykročila trhavým krokem k nám. Pozbyl jsem vědomí, když jsem pod kšiletem čepice rozeznal lebku s živýma očima.

Prohrabali se k nám až po dvou dnech, ale to už jsme byli mrtví. Ani si nepamatuju, jestli to bolelo.

Strašíme teď od půlnoci do jedné s Hagenem a nejsme sami, je nás asi padesát. Každý má přidělenou nějakou část štoly, kterou pravidelně obchází.

Blíží se půlnoc, tak mne, prosím, omluvte.

Služba je služba...

Mrtvý pantograf

Jiří B. Brutus

„Pánové, zavíráme,“ oznámil rezolutně hostinský. Zaplatili jsme, dopili naše piva, hodili na záda usárny. Když jsme vyšli z hospody v Mořině, nad Srbskem se leskly poslední paprsky slunce a citelně se ochladilo. „V noci bude pod nulou,“ prohlásil Olda, „radši přenocujeme ve štolách.“ Nápad byl uznám jako dobrý, a tak jsme se vydali na Velkou Ameriku. Na Americe jsem byl předtím jen jednou v létě, a byl to proti dnešku ohromný rozdíl. V létě v poledne se tu válely desítky nebo snad stovky lidí v plavkách i bez nich. Plno jich taky plavalo v obou jezerech a od strmých stěn se odrážel jejich pokřik. Teď to bylo úplně jiné. Stěny odrážely šedavý přísvit měsíce v úplňku, který každou chvilku zmizel v hustých mracích. Dole se plazily páry jako bělavé přízraky, jako bych tam slyšel vytí vlků...

Stáli jsme na hraně opuštěného jámového lomu a rozhlíželi se po skalnatých srázech, dole bylo úplně pusto. Někdo už začal lézt dolů po strmém drolivém svahu. Já šel jako poslední. Chytil jsem se pevně ocelového lana a obezřetně začal slézat. Pod nohama se mi drolily kamínky a s rachotem se řítily do propasti. Najednou mi nohy podklouzly. Sevřel jsem ještě pevněji lano, ale to mě nezastavilo. Konečně mi došlo, že se asi lano nahoře utrhlo, ale to už jsem se kácel do bezedné hlubiny a jakoby z dálky jsem zaslechl zděšené výkřiky kamarádů. Ruce se ještě naposled pokusily něčeho zachytit, ale bylo už pozdě. Země zmizela, řítit jsem dolů s příšerným mučením dalšího metru, který trhal moje naděje na přežití. Snad spadnu do vody...

... probral jsem se v jakési chodbě, která byla osvětlena loučemi. Tak takhle vypadá smrt, pomyslel jsem si. Vzpomínal jsem na všechno, co se dělo předtím, hlavně na ten šílený náraz. Ten se nedal přežít, ale byl jsem úplně v pořádku... Další důkaz, že jsem už dávno mrtvý. Rozhlížel jsem se kolem dokola, všude ale byla neporušená vápencová skála. Kopal jsem do stěn, ale nic nenavědčovalo o nějakých dveřích či něčem podobném. Byly tu jen dvě cesty – nahoru a dolů. Instinktivně jsem si vybral tu dolů. Šel jsem dolů a každou chvíli jsem minul pochodeň, která vrhala oranžový přísvit, ale chodba vedla dál bez žádné odbočky či něčeho podobného. Šel jsem chodbou hroznou dobu a už jsem to chtěl otočit, když se náhle v dálce objevil bleďý modravý přísvit. Zmocnil se mě strach, ale zvědavost mě přinutila, abych se k tomu přiblížil a pokusil prozkoumat, co to vlastně je. Plížil jsem opatrně podél stěny k tomu světlu a konečně mi to došlo. Byl to východ z podzemí. Opatrně jsem vyhlédl ven. Byl jsem nesmírně překvapen. Stál jsem totiž na perónu nádraží v Srbsku. Byla noc a svítil měsíc, proto ten modravý přísvit. Nechápal jsem, jak jsem se sem sakra z Ameriky dostal. Ohlédl jsem se do štoly a hrklo ve mně. Žádná štola tam nebyla! Uviděl jsem opodál stát nějaké lidi, a tak jsem se k nim rozběhl. Potřeboval jsem nutně s někým mluvit. „Prosím vás, nevíte, kolik je hodin?“ zeptal jsem se jedné staré babky, ale ta se dívala skelně skrz mě někam k obzoru. „Halóó!“ vykřikl jsem, ale nikdo nereagoval. Proboha, nikdo mě nevidí –

neexistují. Z deprese mě vytrhlo drnčení kolejí, blížil se vlak. Drnčení bylo hlasitější, babka se otočila a jakoby mnou prošla. Otočil jsem se a uviděl jsem ten příjíždějící na zastávku, normální elektrický pantograf. Ne, tenhle byl nějaký divnej. Nebylo totiž nic slyšet, žádné dunění a co huť – měl zhasnutá světla a ani jedno okno nesvítilo. Vlak zastavil a z jeho ohromných tmavých oken se linul strašidelný zelený svit. Ti, co byli na perónu, vykřikli a začali zděšeně utíkat. I babka s holí se očividně snažila odtud dostat. Náhle se otevřely dveře. Chtěl jsem utéct, ale něco mě táhlo dovnitř. Celý rozklepaný jsem vstoupil. V chodbice za mnou cosi zašramotilo. Otočil jsem se, v hrůze se přitisknul ke stěně a myslel jsem, že snad zešílím. Hleděl jsem do očí mumii ve válečných německých hadrech s přilbou na hlavě. „Jsem Hagen, strojvedoucí tohoto vlaku,“ řekla mumie, „tenhle vlak odváží mrtvé z Ameriky.“ „Kam, proboha?!“ ujelo mi z křečovitě stažených čelistí. „Uvidíš,“ zněla odpověď. Mozkem se mi honila jen myšlenka utéct. Otočil jsem se a vběhl do vagónu. Tak však bylo něco daleko horšího. Celý vagón byl plný, úplně plný desítek zářících zelených očí, zelených očí, očí bez těla... „Nééé!!!“ ...

„Vzbuď se,“ ozvalo se z velké dálky a kdosi se mnou začloulal. „Néé,“ křičel jsem. „Vstávej!“ Probudil jsem se. Ležel jsem v Srbsku na nádražní lavičce a okolo stáli kamarádi. „Něco se ti zdálo,“ vysvětlovali mi. Uvědomil jsem si, že to naštěstí byl jenom sen, vždyť jsme dneska byli na Alkazaru, na Americe jsem už nebyl od léta, utěšoval jsem se. Znenadání se objevila jiná skupina lidí. Přišla tak tiše, že jsme si jich ani nevšimli. Všichni byli skleslí. „Kamarád – zabil se na Americe,“ řekl kdosi z nich na vysvětlenou. „Spadl do Mexika.“ Najednou nebylo o čem hovořit, cosi viselo ve vzduchu, zdálo se, že i nebe potemnělo. Člověku nikdy není do hovoru, když se dozví o něčí smrti.

Ozvalo se drnčení a přijel vlak. Pantograf – a okna mu nesvítila. Instinktivně jsem začal utíkat, ostatní prchali také pod spásné koruny stromu ve snaze se skrýt za jejich kmeny. Nevydržel jsem to a ohlédl se. Jedny z mnoha dveří vlaku se tiše otevřely a zase tiše zavřely. Vlak se rozjel vstříc osudu a z jeho tmavých oken se dívaly desítky smutných zelených očí. Rozplakal jsem se.

Ten vlak se objevuje v Srbsku zřídka, ale jeho temná okna věští smrt. Vždy, když projede, odveze s sebou jeden život. Proto, když ho v Srbsku uvidíte, vězte, že na Americe se stalo neštěstí. Mezi trampy tento vlak dostal jméno „Mrtvý pantograf“.

P.S. Snaž se, abys také nemusel jednou nastoupit do jeho dveří, neboť z jeho tmavých útrob není návratu, a ten, kdo do nich již vkročil, se již nikdy nebude procházet po matičce zemi.

Příběh ze tmy štol

Ahoj všem trampům i dobrodruhům, já jsem Lucka. Vlastně ani ne žádná Lüc, nebo Luccy, jak by možná za jiného vývoje tramských událostí mohla znít moje přezdívka, ale prostě úplně běžná, obyčejná Lucka. To, o čem bych chtěla vyprávět, už však tak běžné a obyčejné určitě není. Kdybych teď sdělila rok svého narození, možná by si kdekdo mohl říct: „to přece není žádný letitý pamětník ani nijak zvlášť velmi ostřílený tramp poznamenaný již věkem a prožitkovým zubem času“. Já však věřím, že jednou jedinou větou dokážu vyvolat přesvědčení, že i mladší generace – tedy ne ženy již se sehnutými zády a muži o holích s plnovousy k hrudi – určitě mají o čem povídat, zažili – li něco aspoň trochu podobného jako já. Ta věta tedy zní: „I já byla na Americe – a zažila tam něco moc, moc divného a velmi zvláštního.“

Z různých důvodů – mezi nimiž byl i pocit strachu, a to i po letech, jsem uložila v mysli tento zážitek kamsi hluboko za oponu a doufala jsem, že tam neoprášený zůstane navždy. Leč některé prožitky se odsunout prostě nedají, čas od času hrůzně vyplouvají do popředí vzpomínek, myšlení a úvah, ať s tím člověk dělá, co chce. Musím otevřeně přiznat, že i dnes bych mnohem raději toto povídání četla jako článek, než jej vyprávěla jako příběh prožitý na vlastní kůži.

Tak tedy: Mohl to být – odhadem – tak asi rok 88–89 dnes již minulého století. Byla jsem

tehdy ještě mladičká, neznalá dívenka a členka jeskyňářského a speleologického oddílu. Jako jednu z mnoha různých aktivit jsme konali brigádu v podobě vysazování nových stromků v okolí lomů, o nichž jsem slyšela, že se jim říká Malá a Velká Amerika. Po skončení pracovního dne jsme byli přizváni jako účastníci schůze pracovníků CHKO, kde nám sdělili, že jsme odvedli dobrou práci a za odměnu za ni smíme uskutečnit návštěvu v místních známých štolách.

S kompletní výbavou jeskyňáře jsme se tedy vydali na vstup do podzemí. Bylo nás celkem šest – dva oddíloví vedoucí, jeden praktikant a my tři mladé slečny, pro které byl tento vstup do podzemí úplně prvním, který kdy zažily.

Od srubu, který nesl název „Terénní zařízení SOP“, ve kterém jsme měli ubytovací základnu pro naši dvoudenní brigádu, jsme stoupali asi půl hodiny vzhůru do svahu směrem k lomu Malá Amerika a okolním roklím. Přišli jsme k místu, které na první pohled nebylo nijak zvláštní – normální terén se spoustou spadaneho listí, a jediné, co rovnoměrný ráz narušovalo, byl ze země vyčnívající veliký kámen. Podivně veliký, ale určitě to nebyla skála, opravdu jen veliký kámen. Jinak nic na pohled neobvyklého. U kamene však začal náš hlavní vedoucí v jednom místě listí odhrabávat a po chvíli se pod odhrabaným listím objevila dřevěná mříž, jen taková obyčejná, vyrobená z obyčejných klacků. Tu vedoucí odstranil a přímo pod námi – v zemi, zel malý, temný otvor kamsi dolů, do tmy podzemí...

Nejdříve se do otvoru nasoukalo naše vedení, poté praktikant a nakonec my děvčata. Po tolika letech si dnes už nevybavuji, jestli s námi nahoře byl ještě někdo od ochranářů CHKO, kdo by za námi dřevěnou mříž položil zpět a otvor vstupu do podzemí zase zamaskoval, ale to není podstatné, protože jsme se zpět již touto cestou nevraceli.

Po sestupu dolů a následném rozsvícení lamp se před námi objevila dlouhá, rovná štola, ve které byla trocha vody a bahna. Vyrazili jsme tedy kupředu. Po chvíli chůze se před námi na zemi objevily staré, zrezivělé a zjevně léta již nepoužívané koleje. Pokračovali jsme po nich dál a za chvíli jsme došli k rozcestí. Je to dnes už hodně let, nevzpomínám si proto, kterým směrem jsme z něj uhnuli, každopádně jsme pokračovali štolou již bez kolejnic a došli k velkým zamřížovaným dveřím. Vedoucí vyndal klíče, odemkl a pokračovali jsme. Objevili jsme velké hnízdiště netopýrů *Myotis myotis* – tento název si dodnes pamatuji, protože jsem díky tomuto druhu netopýra měla jedničku z přírodopisu na vysvědčení.

Chvíli jsme se na tomto místě pozdrželi zapisováním poznámek, kreslením rozpětí křídel apod., a zase pokračovali dále v cestě štolou. Došli jsme opět k dalším uzavřeným dveřím, které vedoucí odemknul dalším klíčem. Po chvíli další cesty štolou jsme najednou viděli dovnitř prosvítat světlo a došli k oknu ve stěně. Při vyhlédnutí z něj jsme viděli krásnou, klidnou hladinu neuvěřitelně čisté vody, k níž od okna sestupovaly výstupky připomínající schody. Dolů jsme však neseštopili a pokračovali štolou dále.

Zase jsme narazili na koleje, pamatuji si, že jsme po nich i při značně dostatečném světle hodně klopýtali. Doklopýtali jsme k místu, kde z poměrně široké chodby, kterou jsme přišli, odbočovala menší a užší chodba do strany. Vedoucí nám řekli, že tato štola se jmenuje Hagenova a že je v ní umístěna zavěšená kolejnice, která sloužila úderu na ni k vyhlášení pracovní přestávky, času oběda či výměně směn, a dali nám na vybranou, jestli chceme pokračovat rovnou dál nebo se ke kolejnici podívat.

Jméno štoly mě nijak nepřekvapilo, vůbec mě nenapadlo, že by mělo nějaký zvláštní význam, bylo to pro mne prostě jen jméno – jako třeba Barrandova skála, ale zvítězila zvědavost a my dívky jsme vyrazily se na improvizovaný zvon podívat. Stály jsme jen několik centimetrů od kolejnice – a zjistily, že se jedná o pro nás jen nezajímavý kus železa, a s trochou zklamání jsme se vracely zpět k rozcestí chodeb. Teprve v této chvíli jsem si uvědomila, že jsme tam byly opravdu jen my dívky a byla jsem velmi podivena zjištěním, že kluci s námi nevzkročili dokonce ani na začátek odbočné chodby a zůstali stát jen u rozcestí.

Nechtělo se mi však na důvod ptát. Vrátily jsme se k nim a společně pokračovali dále. Míjeli jsme něco jako rumpál či co, a pod ním velkou, hlubokou díru jako někam do pekel – každopádně

ani světla společně rozsvícených baterek nenašla konec. Dostaly jsme – my dívky – informaci, že to je jakési staré těžební soukolí nebo něco takového. Pro nás dívky zkrátka opět nic zvláště zajímavého – zájmem číslo jedna byli prostě netopýři. Další trmácení štolou, chvíli klidné chůze bez kolejí, chvíli klopýtání přes pražce kolejí. Na několika rozcestích jsme si všimli občas bílých šipek nebo kousků provázku připevněných ke stěně. Nevyvolávalo to ve mně žádný zájem.

Najednou jsme se ale vyděsili. Před námi se v dálce ve tmě objevil obrys čehosi temného, co nebylo možné na dálku rozeznat, co to vlastně je. Po přijetí blíž a bližším ohledání jsme zjistili, že se jedná o starý těžební vozík. Těžký, prázdný, léta zabrzděný stál tu tento temný tichý pamětník doby pulsujícího života v těchto prostorách. Šli jsme dál. Čekala nás další těžká mříž a za ní pro nás děvčata zde v těchto místech hotový poklad – Netopýr černý. Krása na něj pohledět!

Po provedení opětné statistiky a chvíli další cesty jsme došli zase k železným vratům. Po přijetí jimi a zamčení za námi však naši vedoucí začali být jakoby nějak v napětí. Ztišili hlasy a řekli nám, že tady už musíme zhasnout světla a jít co nejvíce potichu, protože jsme kousek od výlezu do jakési vápenky či takové nějaké továrny, a hlídá zde velice moc zlý strážný s neméně zlým psem. Vylezli jsme na denní světlo, přesněji řečeno do jakéhosi pološera a než jsme se stačili rozkoukat, rozštěkal se pes.

Kluci se rozdělili a gesty nám naznačovali, ať se co nejrychleji někam schováme. Nevím přesně, kam v tu chvíli vyrazili ostatní, já jsem běžela k jakémusi malému domku o jediné místnosti, ve kterém byly narovnány pytle s vápnem nebo něčím takovým. Schovala jsem se za hromadu, ale současně jsem si uvědomila, že se za mnou po bílé ploše podlahy domku táhnou hnědé, blátem zbarvené stopy. Plazila jsem se a plížila a rukavicemi jsem se snažila rozmazávat bláto a stopy tak zamaskovat. Venku okolo domku však bylo stop také požehnaně a tak jsem se plazila ven a snažila se i tyto stopy nějak zamaskovat.

Vtom se však štěkot psa ozval o hodně blíž než před tím. Vlezla jsem pod nějaký hodně zrezivělý stroj a z tohoto úkrytu jsem viděla hlídače s velkým psem, jak jdou přímo k domku, kde jsem ještě před chvílí byla. V tu chvíli jsem také viděla utíkat ostatní ze skupiny, kteří mi současně dávali znamení k útěku. Vyrazila jsem tedy za nimi a všichni jsme, co nejrychleji to šlo, běželi k hlavní bráně objektu. Ve zdraví jsme všichni padli až asi půl kilometru daleko do vysoké trávy, dočista vyčerpaní. Určení a špinaví jsme se vydali na cestu domů – tedy, do terénní stanice. Protože už padala tma, vedoucí rozhodli, že se ještě stavíme cestou v jedné utajeném srubu. Matně si vzpomínám, že i když jsem po chvíli stála snad metr či dva od něj, v zatím padnoucí tmě jsem ho vůbec neviděla.

Byli tam tři kluci – zřejmě trempové, a nabídli nám jídlo a pití. Trochu jsme se vzpamatovali a vyrazili dál na cestu do srubu - terénní stanice - kde jsme doslova padli už opravdu naprosto vysílení. A to jsem v ten večer ještě vůbec neměla tušení, že další den by mohl být ještě napjatější, než dnešní!

Druhý den se práce – a po ní i odměna stejného rázu – opakovala. Cesta lesem vzhůru, veliký kámen, u něj otvor v zemi, soukání se dovnitř do temného prostoru podzemní chodby.

Přestože jsme vstoupili stejným otvorem a poté vykročili stejnou cestou, nedovedu si dost dobře představit proč, ale nějak jsem to tu nepoznávala – alespoň v prvních chvílích ne.

Šli jsme opět rovnou, dlouhou štolou, po nějaké době chůze jsme došli ke z předešlého dne již známým starým kolejím. Opět jsme po nich i při dostatečném světle neohrabaně klopýtali, ale samozřejmě jsme pokračovali dál v cestě a... Ted'! Najednou, zničehonic jsme to uslyšeli! I po tolika letech, při dávné dnes již vzpomínce, mi je neuvěřitelné horko a běhá mi mráz po zádech. Tak silný to byl zážitek! Kluci nám rázně nařídili zhasnout lampy a jen vedoucí si ponechal v ruce rozsvícenou malou baterku s tenkým, úzkým paprskem bodového světla, kterou posléze také zhasl.

Napřed jsme si mysleli, že slyšíme kapající vodu. Bylo nám však velmi divné, že předešlý den jsme nic podobného neslyšeli, a venku nepršelo – nemělo tedy co prosáknout. Po chvíli bylo absolutně jisté, že zvuk – ted' už naprosto jasný a zřetelný, přináší něčí kroky. Kroky naprosto jisté, bez nejmenšího zaškobrtnutí.

Tady? V naprosté tmě? Po křivolakých a vymletých pražcích kolejnič?

Když bylo zcela samozřejmě rozeznatelné, že kroky se blíží směrem k nám, vedoucí chtěl rozsvítit baterku – a ta, přestože do ní ráno vkládal nové baterie, zcela vypověděla službu. Teprve po několika vteřinách se slabě rozzářila mlhavým, velmi málo výrazným světélkem, takže se dalo spíše hovořit maximálně tak o slabém mžourání. Proti nám se z naprosté tmy vynořila postava – jakoby divý, velmi mohutný chlap, strašně ošklivě zarostlý plnovousem, jdoucí v naprosté tmě přes hrboly dolíků a rozbitých pražců absolutně jistým krokem, v obličejích i na oblečení velmi špinavý, v dlouhém baloňáku a rozepnutých, hodně sešlapaných kanadách. Nedá se vůbec vyličít, jak strašně moc páchl zatuchlinou a plesnivějícím vlhkem.

Dodnes netuším, zda mohl vědět či vidět, kolik nás je. Když přišel až úplně k nám, vedoucí ho pozdravil a posvítil na něj. Ve světle baterky se hrůznost jeho zjevu ještě nepopsatelně zmnohonásobila. Chlap na pozdrav vůbec nic neodpověděl ani nic neřekl, naprosto mlčky prošel kolem nás a šel dál, až zmizel ve tmě. Něco velmi podivného jej však provázelo: na rozdíl od chvíle, kdy ze tmy kráčel směrem k nám - od momentu, kdy nás minul a šel dál do tmy na druhé straně, kráčel naprosto bezhlučně, tiše, bez nejmenšího provázení jakýmkoli zvukem. Několik vteřin, snad to mohlo být i minut, jsme stáli všichni zkoprnělí bez hnutí a vůbec, vůbec nic nechápali. Kdo – nebo co – to vůbec byl? Jak mohl chodit štolami bez baterky, svíčky nebo prostě jakéhokoli jiného světla tak naprosto sebejistě, bez nejmenšího klopýtnutí v tak moc nerovnoměrném terénu rozbrázděném rozbitými pražci, dírami po vsaku vody či kameny povalujícími se tu z různých samovolných odlomení z kdysi odtěžovaných stěn?

Jak dokázal takto sebejistě bloumat chodbami, ve kterých jsme my všichni s dostatečným světlem jen obtížně procházeli, provázení klopýtáním, zakopáváním a podlamováním nohou při šlápnutí do vymleté prohlubně v zemi?

Vyšli jsme na další cestu, ale už hodně přidali do kroku – a já osobně jsem měla jediné přání: být co nejrychleji už venku, pryč odtud, na denním světle. Šli jsme zase štolami jako den před tím, až jsme dorazili do jedné štoly k místu, kde jsme včera viděli starý těžební vozík. Ale ten - byl pryč! Směrem naší chůze zmizet určitě nemohl, protože kolej po krátké chvíli končila. Přes zážitky posledních chvil jsme - z dnes nepochopitelné zvědavosti – vyrazili opačným směrem. Koleje, koleje, koleje – a pak konec kolejí. Vozík nikde – ani památky po něm. Po chvílce chůze za koncem kolejí už jen rovná štola končila kolmou stěnou s malým otvorem při zemi. Vysoukali jsme se ven a vykročili k návratu na terénní stanici. Od té chvíle však nikdo nemluvil, a nepromluvil ani na přímé vyzvání. A o tom, co se dnes událo ani v ten samý den, ani po návratu domů, ani potom později, nikdo nemluvil a na vyzvání či přímý dotaz kdokoli oslovený jen mlčky zakroutil hlavou – a nemluvil.

Vůbec nic jsem nechápala, nic z toho mi nebylo jasné. Tlačila a asi hodně dotěrně jsem naléhala na naše vedoucí, ať mi k tomu aspoň něco více vysvětlujícího řeknou. Zpočátku naprosto marně. Když však viděli, že jsem pevně rozhodnuta a odhodlána k naprosté neodraditelnosti, velmi, velmi neochotně, neohrabaně a těžkopádně počali vyprávět.

A tak jsem – poprvé v životě – slyšela naprosto neuvěřitelně zvláštní příběh o podivné legendě těchto míst – legendě různých podob vyprávění, jíž představuje podivný, zvláštní muž v jednotlivých verzích různých podobenství, příběh o tajemném, podivném muži, jehož jméno provází každou štolu, každou rokli, každý lom, každý večerní táborák, každé zachvění se skal a šustot či rachot padajícího a sesouvajícího se kamení – muži, jehož podivně tajemné jméno je – HANS HAGEN.

S hrůzou v mysli, mrazením v zádech a třesením studených rukou jsem si při vyprávění vedoucích uvědomovala - když líčili, jak by asi měl Hans Hagen podle vyprávěných legend vypadat, podobenství s mužem, který nás mlčky, bez pozdravu a sebejistým krokem míjel ve tmě štoly. Naprosto jsem nemohla strávit myšlenku, že jsem viděla přízrak, ducha, či cokoli podobného nadpřirozenému jevu objevujícímu se v místech, která provází děsivá, hrůzná legenda o muži, který se kdysi pohyboval za všemožných průvodních jevů, úkazů a událostí těmito lomy a jejich štolami, a když jsme sem za krátkou dobu směřovali na příští výpravu, byla jsem jednoznačně a nekompromisně

rozhodnuta, že si to vše aspoň trochu ujasním a hlavně – podložím nějakým zcela logickým vysvětlením.

Stejná cesta, stejný vstup, stejné vykročení štolou. U rozcestí vstupu do Hagenovy štolý jsem si u kluků i dívek vymínila, že dál půjdu sama. I když s obavami nesouhlasem, zůstali zde a čekali na mě. V tu chvíli jsem ještě netušila, jaký obrovský údiv mě za několik chvil čeká.

Dorazila jsem na místo a – zavěšená kolejnice nikde!

Jen nahoře zůstalo drátěné oko, na kterém byla kolejnice zavěšena. Zelo tam jako hrůzné memento neznámého nebezpečí, které jako by mi hrozilo varováním před jakýmkoli vysvětlováním, zlogičťováním čehokoli v těchto místech se odehrávajícího, ujasňováním čehokoli, čehokoli nad rámec původní, tajemné a neznámými tajemstvími zahalené legendy, nesené léta po kdovíkolik trampských i jiných generací. V tu chvíli jsem cítila neuvěřitelný strach, uvědomovala si naprostou bezmoc a slabost proti - mně i jiným - neznámým silám, tajemným i všeho dalšího týkajícího se těchto temných, dávno, dávno provozně opuštěných a zapomenutých prostor.

Vrátila jsem se ke zbytku výpravy k odbočnému rozcestí, a dumala celou další cestu, ovšem bez jakéhokoli výsledku. Na Americe – jedné i druhé, i v ostatních lomech a roklich okolo, jsem pak byla ještě mnohokrát – ať už jen nahoře u vstupů či na jejich krásných dnech - suchých nebo s nádhernými jezery. Nikdy jsem se při příchodu sem však už nezbavila pocitu, který se mnou byl při mé přítomnosti tady naprosto pořád - pocitu, že tu nejsem sama. Že tu se mnou stále někdo je, jehož já nevidím, on mě však hlídá, pozoruje, je tu se mnou zneviditelněný kdesi za mnou ve skalních stěnách či tmách chodeb a štol, prostě, že tu, nedaleko mne i přímo se mnou – pořád – někdo – je.

A vždy mě napadalo jediné: strážce své letité legendy – HANS HAGEN.

Zamrazilo mě Sancho Hagen

Jako mladí kluci jsme s partou kamarádů jezdili velmi rádi do skalnatého kraje nedaleko Prahy - do kraje plného roklic, podzemních štol i malých jeskyní. Jedna z pověstí, která tato místa opřádala, říkala, že kdysi dávno, když zde ještě byly v provozu veliké kamenolomy, zde zahynulo několik dělníků při přírodní katastrofě končící závalem některých štol. Jeden dělník se přesto dostal ze zasypané chodby otvorem, kterým by sotva prolezlo malé dítě.

Rádi jsme si o této pověsti povídali u večerních táboráků a samozřejmě rozebírali, zda to či ono by se takto mohlo skutečně stát. To, že by dospělý člověk mohl prolézt otvorem velkým sotva pro dítě, jsme pochopitelně považovali za vypravěčsky účelové tvrzení. Po mnoha letech i různých pootočeních osudovým kolem, když jsme zůstali s dcerkou, tehdy devítiletou, sami, jsem jí na její výtávání o našich kamarádských výpravách vyprávěl.

Moc se chtěla do těchto míst podívat. Slíbil jsem jí to a stalo se. Byli jsme se podívat i v jedné podzemní chodbě. Při cestě touto chodbou zpět jsme se potkali s jedním trampem, který nám řekl, že kousek od vstupu, kterým jsme sem my i on vešli, je ještě jeden východ, ovšem mnohem menší. Oba, dcera ze zvědavosti, já snad z jakési nostalgicky vzpomínkové vášně, jsme zatoužili se k tomuto východu podívat. Byl opravdu malý, přesto jsme jím prolezli ven, ovšem jak! Já jsem prolezl první jen taktak po břiše a dcera sice lépe, i když také s obtížemi. Když jsem jí pomáhal ven, uvědomil jsem si, že jsem vlastně prolezl otvorem, kterým i ona jako malé dítě jen sotva prolézá. V té chvíli, nepřeháním, mě doslova zamrazilo v zádech.

Dávná vzpomínka na známou pověst mi probleskla hlavou. Bylo velmi zvláštní a mrazivě vzrušující po tolika letech poznat, že tvrzení, které jsme jako kluci považovali jen za schválně napínavě vyřčené, nemuselo být vlastně vůbec přehnané.

Ještě pořád tam je Luda Spajky Malecký

Jako každý tramp, který kdy do oblasti Velké a Malé Ameriky zavítal, i já mám tato místa velice rád a moc rád se tam opakovaně vracívám – někdy sám, někdy tu mám sraz s přáteli stejného zájmu a cítění, a taková setkání jsou pak opravdu krásná. Zrovna tak, jako například dcera mého kamaráda Suncho Hageny, i moje dcera, přezdívkou Montana, se mnou už na Amerikách byla, velmi si je oblíbila a dnes je naprosto tabu, abych tam jel bez její účasti. Protože se jí, tak jako mně a mým kamarádům, Ameriky moc líbí, ráda o nich a cestách na ně a okolo nich vypráví svým kamarádům a kamarádkám, například ve škole.

A tak se stalo, že jsem byl prostřednictvím mé dcery požádán paní učitelkou, která Montanu a její spolužáky učí, jestli bych mohl pro třídu vykonat na jeden den roli průvodce tímto krajem a dorazit s nimi k Velké a Malé Americe, a když už tam budeme, jestli bych jim pověděl o tajemném příběhu o Hansi Hagenovi, který znám z oblasti Amerik a od Suncho Hageny. Samozřejmě jsem okamžitě slíbil prosbě vyhovět a požadované úlohy jsem se velmi rád zhostil.

Podle dohodnutého plánu jsme tedy dne 30. dubna 2010 já, moje dcera Montana, její třída a paní učitelka došli z Karlštejna dávno známou mi již cestou k Velké Americe, okolním lomům a k Malé Americe, a dále okolo Malé Ameriky ke kousek vzdálené jeskyni zvané Modlitebna, ve které podle dávné legendy Hans Hagen přebýval.

Tady jsme nějakou dobu zůstali – hlavně kvůli odpočinku dětí. Všichni jsme se usadili, kam se dalo, za účelem odpočinku a svačiny, a poté jsem všem začal – kde jinde by to bylo vhodnější než právě před jeskyní Modlitebna – povídat příběh o muži jménem Hans Hagen, který jsem do této chvíle z celé této výpravy znal jen já a Montana.

Všichni byli napjati, soustředěni i udiveni – tak, jak za celá dlouhá léta každý, kdo se o tuto legendu upřímně zajímal a slyšel ji, a s velikým zájmem naslouchali letité, trampy po celé generace tradované, pověsti. Pak se ale stalo něco zvláštního, co se může opravdu stát jen zde – v oblasti Amerik.

Skončilo mé povídání, čas trochu pokročil, a tak jsme se začali zvedat k dalšímu pochodu – lesní úvozovou cestou směrem dolů ke Kubrychtově boudě a dále do Srbska. Dokud jsme se zvedali ze svých improvizovaných posedů, nic zvláštního se nedělo. Pak jsme ale vykročili k další cestě a....

„Čí jsou to kroky, odkud jdou, a kam jdou, a jak to, že jsou slyšet, když tu nikdo není“, ptaly se jednotně o překot všechny děti, hned po nich pak také sama paní učitelka. Protože jsme byli u Modlitebny, která je v malém lomu mezi kopcí, myslel jsem si zprvu, že se něčí kroky ozývají z vrcholů okolních kopců, za nimiž jsou další rokle, například Liščí lom, že tam nahoře někdo jde nebo slézá za kopcem třeba dolů do „Liščárny“.

Tato myšlenka mi však vydržela jen malou chvíli. Na otázku shodně všemi slyšených kroků jsem nedokázal mít nejmenší odpověď – netuše, čí by mohly být a kam a proč měly vést. Od chvíle, kdy jsme se po mém vyprávění o legendě Hanse Hageny před Modlitebnou zvedli, nás prostě provázely naprosto neomylně všemi zřetelně slyšené kroky, které nikomu – alespoň viditelnému, nepatřily. Nikdo nikde v okolí kolem nás nebyl. Děti měly zpočátku trochu strach z něčeho, co slyšely a neviděly, paní učitelka dost dobře nechápala, co se děje a nevěděla, jaký postoj k tomu vlastně zaujmout. Za pomoci Montany jsem děti, a snad i paní učitelku, uklidnil a ujistil je, že v tomto kraji, opředeném dávnými různými legendami, zážitky i všemožnými událostmi a v neposlední řadě třeba i aktivitami podivných cílů hitlerovských vojsk, se dějí různé věci, avšak kdo je k tomuto kraji slušný, ctí jej, chová se tak, jak má a neprovokuje tedy zdejší ne vždy pochopitelné síly tajemna, tomu se tu ještě nikdy nic nestalo.

Bylo vidět, že se děti znatelně po tomto ujištění ještě víc uklidnily, tím pádem samozřejmě i sama paní učitelka. Pokračovali jsme v cestě na Kubrychtovu boudu – kroky šly nedílně s námi. Šustot listí, praskání větviček či občas zakopnutí o kořen nebo kámen – to vše bylo slyšet jdoucí

souběžně s námi, ve vzdálenosti odhadem tak deset, dvacet metrů vedle nás, takže nějaká ozvěna nebo někdo jdoucí od nás natolik dál, že bychom jej slyšeli, ale neviděli, nic z toho nepřicházelo v úvahu. Kroky byly prostě slyšet z prázdná téměř bezprostředně vedle nás. Několikrát jsme i jako by odkopnutý kámen ještě viděli v pohybu, a to i směrem ke svahu, takže to nemohl být samovolný spad. Když jsme se zastavili a naslouchali, kroky ztichly, když jsme vyrazili dále, kroky šly s námi. Leckoho by mohlo třeba napadnout, že to mohla být ozvěna našich vlastních kroků – to však bylo naprosto nemožné.

Nikdy nikdo nezažil – aspoň ne tady, že by jej naprosto stejná ozvěna, bez nejmenší změny intenzity hlasitosti a zabarvení zvuku, provázela nějakých dobrých určitě aspoň pět šest kilometrů zcela bez přestání a navlas přesně se zastavením a rozejtím se. Ozvěna přece doznívá – a kromě toho, cesta od Modlitebny na Kubrychtovu boudu vede směrem pořád z kopce dolů kotlinou mezi hodně vysokými kopci – ozvěna by se tedy musela nést směrem vzhůru do svahů napravo i nalevo – ale tyto kroky byly slyšet vedle nás – bez doznívání, bez směru nahoru – prostě souběžně s námi šly stejným směrem jako my. Slyšeli jsme je všichni jednoznačně. Já i Montana stejně tak jako všechny děti, stejně tak jako paní učitelka.

Chtě nechtě jsme si na ně prostě museli zvyknout, jinak bychom v cestě dál pokračovat nemohli. Za opakovaného otáčení, pozorování okolí, zastavování, naslouchání i společného povídání jsme došli úvozem, který je vlastně zřejmě bývalým korytem jakéhosi kdysi asi dost dravého toku nějakého potoka, k místu, kde bývala lávka přes potok tekoucí příčně naší cesty, na louku, na níž stojí Kubrychtova bouda. Dnes tu malá lávka dávno již není, potok je vyschlý, jen velmi zřídka se tu objeví po hodně silných deštích slabounký proužek vody, který se stejně ztrácí po chvíli ve dnu koryta, aniž by dále směrem k Srbsku a Berounce pokračoval.

Jak jsme postupně přeskakovali koryto bývalého potoka v místě kdysi tu ležící lávky, vyprávěl jsem dětem: „...a tady, tento potok, je odněpaměti jakousi pomyslnou hranicí kraje považovaného za okolí Amerik, za ním už je území Kubrychtovy boudy a cest do Srbska na jednu a kolem Bubovických vodopádů do Svatého Jana pod skalou na druhou stranu, tady kraj Amerik končí – a tedy i území, kde se Hans Hagen pohyboval se svým smíchem podobným hlasu lelka, řevem, kameny, jež shazoval ze skal...“ A vtom! Kroky ztichly.

S momentem, kdy jsme potok za mého povídání o hranici území Amerik překročili, kroky zcela utichly. Zmizely. Zůstaly na svém území – tam – za hranicí s územím Kubrychtovy boudy, na své půdě své dávné legendy...

Nikdo z nás v tuto chvíli nevěděl, jestli je udiven víc objevením se zvuku kroků u Modlitebny nebo jeho náhlým zmizením po překročení bývalého potoka, který tvořil hranici tohoto území.

Zbytek výpravy dopadl – jak jinak – dobře, vesele, ve stále krásném počasí, takže se celý den nádherně povedl.

My všichni však – kdo jsme tu tento den byli, zcela jistě a naprosto shodně, víme a známe jeden nepochybný fakt:

Hans Hagen – a jeho letitá známá legenda – se všemi tajemny a tajemstvími, děními či zjeveními – i když sám zrovna neviděn – ještě pořád tu je přítomen!

O Hagenovi ze Spořilova

Marek Mahdal

Jarní paprsky slunce začaly pomalu rozehřívát střechy spořilovských domů. Nedělní ráno, ti-cho, jen z dálky slabě zacinkala na konečné devatenáctka. Poslední zbytky sněhu zmizely i ze stráně na Hamerském rybníkem, snad jen ve stínu vzrostlých stromů pod Michelským lesem ho trochu zů-stalo. Byla to letos ale pořádná zima. Rozhlas každý den vytruboval zprávy z fronty a každý spoři-lovák už věděl, že Říše na všech frontách nevíteží. Každý, kromě nacistického fanatika a nebezpeč-ného konfidenta gestapa Hanse Hageny...

Všichni z Rosenbühlu, jak se tehdy zahradní čtvrť Spořilov nazývala se mu velkým obloukem vyhýbali, vždyť věděli, že má na svědomí už hodně lidí. Všichni z něho měli strach. Strach měl i Josef Šimák. Jarní slunce k němu ani nedosáhlo, a aby také ano, vždyť primitivní stroj na výrobu ilegálních letáků pracoval téměř ve dne v noci a byl důmyslně skryt před očima zvědavců v podze-mí jeho domku. Šimák bydlel jen čtyři domy od Hageny, jehož dům vypadal nejstarší ze všech, třebaže byl jen 15 let starý, byl zanedbaný, špinavý, zahrada zarostlá jako džungle. Každou středu po deváté večer přijelo k Šimákům auto a odvezlo několik balíků odbojářských tiskovin k další dis-tribuci. Šimák měl jen ženu, děti jim zemřely na záškrť už před válkou a paní Šimáková o nebez-pečné činnosti svého manžela věděla, a ani si nepřipouštěla, že by snad i k nim mohli přijet dva pá-nové v mercedesu, v kožených kabátech, stejně tak jako loni pro pana Kadrabu z dolního Spořilova, jehož život vyhasnul v Kobylisích na střelnici. Přesto rotačka jela dnem a nocí už od listopadu před-chozího roku...

Šimák věděl, že Hagen, který se chlubil svým říšskoněmeckým občanstvím po celém Spořilo-vě byl najat gestapem na dozor nad sklepem u Hamerského rybníka, kde byl sklad třaskavin. Němci nechtěli příliš budít pozornost tím, že by na ostrahu těchto prostor ve starém sklepě na břehu rybní-ka v Záběhlicích naverbovali své vlastní vojáky, kteří byli v onu těžkou dobu potřeba jinde, a tak už předchozího roku v létě pověřili touto činností svého schopného agenta Hanse Hageny, jemuž důvě-řovali pro jeho výjimečnou oddanost.

Šimák věděl od svého kamaráda ze Zborovské bitvy Blažka, že Hagen chodí na náměstí vždy v podvečer kolem šesté se džbánkem na pivo. Na verandu u Hageny viděl Blažek přes plot a svazek klíčů, které bez povšimnutí visely na hřebíku hned vedle kabátu se nedaly přehlédnout. Dlouho, vel-mí dlouho o této nebezpečné akci se Šimákem hovořili. Kolik jen probdělých nocí u tiskařského stroje v utěsněném sklepě u Šimáků probírali každý detail odvážné plánované akce. Zmocnit se klí-čů, sebrat zbraně a nepozorovaně vrátit klíče zpět na místo. Riskantní a velmi odvážné. Nikdo ani nechtěl pomyslet na možnost, že by celá akce ztroskotala. Následky by byly strašné pro celý Spoři-lov.

Toho dne 27. března 1943, Blažek strávil celé odpoledne na své zahradě a dělal, že připravuje po dlouhé a kruté zimě záhonek pro výsadbu zeleniny, neboť tu na Spořilově pěstoval každý ve velkém. To odpoledne bylo rytí zahrady tím posledním co Blažka ve skutečnosti zajímalo. Dobře věděl, že pokud akce ztroskotá nyní, tak je konec. Krátce po půl šesté vyšel Hagen na terasu se šál-kem kávy, kterou pravidelně dostával za svou službu a udavačskou aktivitu od šéfa nuselské poboč-ky gestapa SS-Hauptsturmführera Seppa Wassermanna. Za chvíli se vrátil zpět na verandu pro ka-bát a vyšel brankou na ulici. Vrátka pečlivě zamknul na dva západy, ale samotnou verandu nikdy nezamykal, protože zámek byl už dlouho porouchaný a už jednou mu musel Blažek pomáhat s otevřením.

Sotva Hagen zmizel za rohem ulice Nord-Ost Dritten, v rohu vedlejší zahrady, hned za jablo-ní byl rychle vztyčen žebřík a Blažek se v mžiku dostal až ke dveřím verandy. Tři hbité kroky na vstupních schodech a hned popadl velký svazek klíčů, jediný který zde byl, přehoupl se přes branku a zmizel v připraveném autě. Dřevoplyn zprvu nechtěl nastartovat a všichni notně znervózněli, ale na štěstí za chvíli už auto spolehlivě uhánělo na křižovatku u Hutí. Zaparkovalo až na samém rohu cesty, která vedla přímo k velkému zamřížovanému vchodu do skladu na kterém byl jen nic neříka-

jící nápis „WH-05-Sabehlitz“ a cedule „Eintritt verboten“. Šero a hustá mlha, která se snesla nad údolí Botiče, hrála Blažkovi a Šimákovi do karet. Otevření třech zámků trvalo jen chvilku a vynášení pušek a beden třaskavin, které zabalily do tmavých dek vzalo jen několik minut. Šli celkem pětkrát. Čas ale běžel.

V hostinci na náměstí se Hagen dobře bavil už u třetího piva. Společnost mu dělali nejen jeho nohsled z Kačerova starý Walter, alkoholik, který přišel nedávno u Stalingradu o dva syny, ale i jakýsi Wilhelm Geschken, který se k Hagenovi hlásil jako jeho bývalý kamarád, se kterým se učil na truhláře ve městě Halle. Hagen, tu dobu již značně podnapilý, pátral v paměti, kde že měl tehdy Geschken svůj učednický ponk. Hostinský nosil další a další piva a Geschken si stále vymýšlel další a další historky. Kolik jen dnů zabralo panu Antonínovi Novákovi z Vysokého Újezda, než-li si nastudoval reálie z okolí Halle, aby mohl Hagenovi, který tuto oblast Německa velmi dobře znal, opovnovat. Novákovi bylo čtyřicet a byl dlouholetým předválečným kolegou Šimáka. Na Spořilově ho samozřejmě nikdo neznal a tak se snažil plynulou němčinou namluvit Hagenovi, že spolu byli tehdy v devatenáctém roce vyhozeni z učení. To bylo taky jediné co o Hagenovi ve skutečnosti věděl.

Ve chvíli kdy je hostinský upozornil že bude zavírat, což učinil z obavy před opilým Hagenem jen velmi opatrně, přelézal Blažek opět plot a vracel svazek klíčů na třetí hřebík z leva, přesně tam kde jej vzal. Automobil Praga protektorátní poznávací značky PD-0414KF, plný zbraní a beden s náboji už mířil do lesů na Vysočinu, kde už na něj čekali partyzáni.

Toho večera Hans Hagen usnul zcela opuštěný a do němoty opilý na lavičce před kostelem na Roztylském náměstí. Ráno ho probudilo jarní slunce, a tak šel dospat domů. Pověsil kabát na druhý hřebík a šel si lehnout a překonat tak kocovinu. Mezitím se při inspekci u rybníka na vše přišlo. Za několik dní již Hagen seděl v Pečkově paláci s rukama v poutech. Jenom přímluva jeho nadřízených z Nuslí, kteří u samotného nadřízeného šéfa pražského gestapa SS-Standartenführera Horsta Böhma připomněli jeho „úspěšné“ udavačské aktivity ho zachránila od jisté popravky. Ovšem prohřešek to byl mimořádný a v době "totální války" neomluvitelný. Proto byl Hans Hagen poslán k trestním oddílům na východní frontu a jeho domek na Spořilově byl zabaven. Dva roky v nejtěžších podmínkách přežil jako zázrakem a květnové dny roku 1945 ho zastihly ve zuboženém stavu v hlubokých lesích v okolí hradu Karlštejn...

A příběh dále pokračuje...

Šimák i Blažek válku přežili. Blažek byl sice gestapem vyslýchán v souvislosti s nálezem jeho vlasů na sousedním plotě, který ho odděloval od Hagena, ale to obhájil tím, že se sousedem občas prohodil několik slov „přes plot“. Šimákovi ještě dlouhá léta bydleli na Spořilově a za rok po válce se jim narodila jejich jediná dcera. Dostala jméno Hanka...

Bestiář

Gonza Přebal Bohumek

Hans Hagen žije v opuštěných štolách a lomech Amerik v Českém krasu. O jeho původu a zlých činech se traduje řada strašidelných pověstí u *trampských* ohňů, což je pravděpodobně způsobeno tím, že *trampové* tvoří většinu jeho obětí. Národností je Němec a kdysi byl vojákem wehrmachtu, SS-mannem nebo dozorcem nad vězni pracujícími v lomech. Po válce se uchýlil do štol, kde začal škodit. Je možné přisoudit mu řadu smrtelných úrazů, vražd, zmizení, přeřezaných lan, závalů a jiných podobných podzemních legráček. V jedné ze štol se nachází kolejnice, na kterou je možno zařadit a Hagena tak přivolat, podobnou funkci má mít zvoneček někde v blízkých lesích, jehož poloha není známa, protože kdo ho našel, ten už nám nic nepoví. O tom, zda jde o uprchlého zločince, *zabudnutého vojáka* nebo *nemrtvého* se spekuluje, s postupem času převažuje nemrtvá teorie.

Zabudnutí vojáci pocházejí z obyčejných *vojáků*, které změna režimu zapomněla v lesích. Nejčastěji jde o partyzány, verwoľfy, socialistické *pohraničnický*, zběhy z první světové a české stavy. Zatvrzele ignorují současnou politickou situaci a ohrožují náhodné kolemjdoucí na zdraví rozličnými zbraněmi. Jsou vysoce nebezpeční.

Vojáci se obvykle vyskytují ve vlcích, hospodách a tzv. vojenských pásmech, což jsou kusy lesa cca. 30X30 km obehnané výstražnými cedulemi s otvory po kulkách.. Jde o ozbrojené muže v šatech zelené barvy. Pitva prokázala, že se velmi často jedná též o barvu jejich mozku. Společenství *vojáků* se nazývá armáda a má přísně hierarchickou strukturu podobně jako např. u vos či mravenců. Nižší šarže lze často potkat mimo pásma opilé, vyšší se opíjejí již v pásmech. Chování *vojáků* nelze nikdy s jistotou odhadnout, obecně platí, že jsou nebezpeční. Pověra že se z nich po roce stávají muži byla již vyvrácena.

Další zajímavé texty, včetně vysvětlení ostatních pojmů psaných kurzivou, se nachází na stránkách: <http://prebral.net/bestiari>

Obsah

Legenda jménem Hans Hagen	3
Hagen	5
Mrtvý pantograf	6
Příběh ze tmy štol	7
Zamrazilo mě	11
Ještě pořád tam je	12
Povídka o Hagenovi ze Spořilova	14
Bestiář	16